

Yazarlar

» Yalçın DOĞAN

Gözlerimi kamaştıran serüven



Duygusal bir tören. Bir bilim adamına duyulan saygının yürekleri titrettiği an. Her zaman rastlanmıyor.

Tören geçen hafta İstanbul'da bir otelde yapılıyor. Slayt gösterisinde Türkiye denizlerindeki biyolojik çeşitliliği araştıran ekibin bulguları anlatılıyor. Koruma altındaki türler, yeni gelen türler, denizlerin nasıl kirletildiği, deniz altında balık çiftliklerinin ve teknelerin yol açtığı tahribat olanca çıplaklığıyla yansıtılıyor. Nefis görüntüler, ama sonuçları çok düşündürücü ve mutlaka önlem alınmasını gerektiriyor.

Araştırmayı yürüten ekibin adı OCEANOS. Ekibin şefi ve kurucusu İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü öğretim üyesi Prof. Dr. Erdoğan Okuş. Ne yazık ki, geçen yıl ve 44 gibi çok genç bir yaşta, araştırma sırasında bir deniz kazasında hayatını kaybediyor. Ömrünü verdiği araştırma, onun ömrünün kaderini tayin ediyor.

Törende Prof. Okuş anılırken, gözler buğulanıyor. Eseri gösterilirken, çevreme bakıyorum, üniversitede görevli genç ekip elemanları, sanki hocalarının dersini dinlemiş gibi, derin bir sessizlik içinde.

Kıyıda, köşede kalmış gibi görünen bilgiler, gerçekte denizlerimizin altında olup bitenleri birer birer ekrana getiriyor. Sualtı video ve fotoğraf çekimleri, denizlerdeki biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımına katkı anlamında, büyük bir hizmet.

723 CANLI TÜRÜ TESPİT EDİLDİ

Bu teknik sözler şu anda uzak gibi gelebilir. Ama, önümüzdeki yaz aylarında tekne turizmini, özellikle Göcek, Bodrum, Fethiye koylarındaki teknelerin günlük trafiğini, orada demirlemelerini, mavi yolculuğu birebir etkileyebilir. Çünkü, sürekli kirlenen ortamı önlemek üzere, devletin yakında oraya el atması söz konusu.

Teknelerin attığı demir, denizin dibini tarıyor ve o güzelim doğa, tıpkı yer üstündeki gibi çoraklaşıyor, kayboluyor. O kaybolma, denizde yaşayan çok tipik canlıları da tehlikeye atıyor.

Gökova'da yapılan araştırma, ortaya ilginç bulgular koyuyor. Gökova'da deniz altında 723 canlı türü tespit ediliyor. Bunlar arasında 33'ü Türkiye denizlerinde ilk kez kaydediliyor. Yani, bunlar daha önce yok. Yeni geliyorlar.

Latince decapoda olarak anılan yengeç ve karides türleri, opisthobranchia olarak anılan deniz tavşanları, bryozoa olarak anılan yosun hayvancıkları ve benzeri başka türler. Filmde görseniz, muhteşem görüntüleri var. Çok ayrı bir dünya. İnsanı bambaşka bir aleme sürükleyen görüntüler ve akla kolay gelmeyecek bir hayat. Zengin, renkli ve kıpır kıpır bir dünyanın bizim günlük yaşamımızdan tümüyle kopuk serüveni.

GÜNEY AMERİKA'DAN GÖKOVA'YA

Bu serüven Güney Amerika kıyılarında başlıyor. Türkiye'de kaydedilen bu türlerden, yanılmıyorsam sekizi, Güney Amerika'dan yola çıkıyor, Pasifik Okyanusu'nu aşıyor, Cebelitarık Boğazı üzerinden Akdeniz'i geçiyor ve nihayet vardığı Gökova'da yumurtalarını bırakıyor.

O türler nasıl oluyor da, Güney Amerika'dan gelerek Gökova'yı keşfediyor? Nasıl oluyor da, o uzun yolculuğu göze alıyor? Nasıl oluyor da, yavruları için en emin yer olarak, Gökova'yı seçiyor? Muhteşem bir

sır.

Gözlerimi kamaştıran bu serüven deniz altında ya da üstünde, türü ne olursa olsun, canlıların yavrularına gösterdiği özenin pek bilinmeyen bir halkası.

Latince adlarını kolay telaffuz edemediğimiz bu türleri filmde izlerken insanları düşünüyorum. Evet, duyuyor gibiyim, itiraz edebilirsiniz, ama aklıma o soru takılıyor, acaba insanoğlu kendi yavrularına aynı özeni gösterip, benzer bir serüvene ne kadar katlanıyor?

Gerçi, oraları da kirletiyoruz ama, acaba denizlerin dibine mi taşınısak?

11 Şubat 2007
